

Ebelik Öğrencilerinin Kamu Personeli Seçme Sınavına İlişkin Görüşlerinin İncelenmesi

Investigation of the Opinion of Midwifery Students on the Public Personnel Selection Examination

Nazan TUNA ORAN¹, Sibel İÇKE², Habibe BAY³, Esmâ YÜKSEL⁴

ÖZ

Ebelik, ülkemizde eğitim yolu ile edinilen ilk kadın mesleklerindendir. Sağlık Bakanlığı'nın bünyesinde kadrolu istihdam edilmek için diğer meslek grupları gibi, ebelerin önündeki en büyük engel Kamu Personeli Seçme Sınavı (KPSS)'dir. Bu çalışmada, ebelik öğrencilerinin mesleğe geçiş yapabilmeleri için başarmak zorunda oldukları KPSS'ye ilişkin görüşlerinin incelenmesi amaçlanmıştır.

Bu çalışmada betimsel tarama yöntemi kullanılmıştır. Araştırmanın örneklemini 2016-2017 Eğitim-Öğretim yılında bir devlet üniversitesinin sağlık yüksekokulunun 3. ve 4. sınıfında öğrenimlerine devam eden ebelik bölümü öğrencileri (n=168) oluşturmuştur. Veri toplama aracı olarak anket formu ve KPSS ile ilgili ifadelerin yer aldığı form kullanılmıştır. Verilerin analizinde her soruya ve ifadeye yönelik frekans ve yüzde dağılımları yapılmıştır.

Araştırmaya katılan ebelik öğrencilerinin %53'ü 3. sınıf, %47'si ise 4. sınıftır. Öğrencilerin %74,4'ü KPSS'nin sağlık alanında eğitim almış kişilerin atanması için uygun bir sınav olmadığı, %73,2'si KPSS yerine mesleki becerilere yönelik uygulamayı değerlendiren sınavların olması gerektiği, %69,6'sı KPSS'nin iki yılda bir yapılmasının doğru bir uygulama olmadığı, %70,8'i KPSS'de yer alan soru sayısının adayların bilgisini ölçmek için yeterli olmadığı, %79,2'si KPSS'nin mesleki bilgi ve beceriyi ön plana çıkaran bir sınav olmadığı, %75'i KPSS'ye hazırlanmanın yıpratıcı bir süreç olduğu gibi görüşlere sahiptir.

Araştırmadan elde ettiğimiz bulgulara göre, kamu kurumlarına atamalarda uygulanan sınav içeriğinin mesleki bilgi ve becerilerin ölçülebildiği şekilde düzenlenmesinin daha uygun olabileceği sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar kelimeler: Ebelik öğrencileri, KPSS, Stres, Mesleki bilgi ve beceri, İstihdam.

ABSTRACT

Midwifery is one of the first female profession acquired through education in our country. Like other occupational groups, the biggest obstacle in front of midwives is the Public Personnel Selection Examination (PPSE) for the permanent employment in the Ministry of Health. In this study, it was aimed to examine the views of PPSE that midwifery students had to accomplish in order to move to the profession.

Descriptive scanning method was used in this study. The sample of the study consisted of midwifery students who were studying in the 3rd and 4th class (n = 168) of a health school in a state university in 2016-2017 academic year. The questionnaire form and the form in which the expressions related to PPSE are used as the data collection tools. Frequency and percentage distributions for each question and expression were made in the analysis of the data.

53% of the midwifery students who participated in the survey were in the 3rd grade and 47% were in the 4th grade. 74.4% of the students stated that PPSE is not a suitable exam for the appointment of health-trained people, 73.2% stated that there should be exams evaluating the application of professional skills instead of PPSE, 69.6% stated that it is not an ideal practice to have PPSE once in two years, 70.8% stated that the number of questions in PPSE is not enough to measure knowledge of candidates, 79.2% stated that PPSE is not a test that gives priority to professional knowledge and skills, 75% have opinions like preparing for PPSE is a painful process.

According to the findings of the research, it has been achieved that the content of the examination applied at the time of appointment to the public institutions can be adjusted more appropriately as the professional knowledge and skills can be measured.

Keywords: Midwifery students, PPSE, Stress, Professional knowledge and skills, Employment.

¹Doç.Dr. Hemşirelik Esasları, Ege Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Ebelik Bölümü, nazanoran@gmail.com, ORCID: 0000-0003-2103-6769

²Dr. Öğr. Üyesi. Ebelik, Mardin Artuklu Üniversitesi Sağlık Yüksekokulu, Hemşirelik Bölümü, sibelicke@artuklu.edu.tr, ORCID: 0000-0002-9580-3505

³Arş.Gör. Ebelik, Selçuk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Ebelik Bölümü, habiberk@hotmail.com, ORCID: 0000-0001-5786-4385

⁴Arş.Gör. Ebelik, Ege Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Ebelik Bölümü, esmdgn06@gmail.com, ORCID: 0000-0003-0898-9573

İletişim / Corresponding Author: Nazan TUNA ORAN
e-posta/e-mail: nazanoran@gmail.com

Geliş Tarihi / Received: 29.08.2018
Kabul Tarihi / Accepted: 22.04.2019

GİRİŞ

Türkiye, demografik yapısı bakımından nüfusunun yaklaşık beşte birinin 15-24 yaş arası genç nüfusun oluşturduğu bir ülkedir. Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi'ne göre bu oran toplam nüfusun %16,3'üdür.¹ Hane halkı işgücü araştırması sonuçlarına göre 2017 yılında gençlerin %19,9'u işsiz olduğu kayıtlara geçmiştir.² İşsizlik, ülkeler arası farklılıklara rağmen çoğu ülkenin önemli sorunlarından biridir. Nüfustaki hızlı artış, yatırım yetersizliği, siyasi ve ekonomik istikrarsızlığın yanı sıra eğitim politikasındaki sorunlar da işsizliğin artmasında rol oynayan faktörlerdendir.³

Ülkemizde öğretmenlik ve hemşirelik gibi eğitim yolu ile edinilen ilk kadın mesleklerinden birisi de ebeldir.^{4,5} Ebelerin, kadının doğasında var olan ve mucize olarak adlandırılan doğum olayına tanıklık etmesi, mesleğin toplum nezdinde kutsal meslek olarak kabul görmesi, çalışma ortamının ve mesleğin dinamik olarak nitelendirilmesi, iş güvencesinin bulunması ve maaşın kısmen tatmin edici olarak görülmesi gibi nedenlerle özellikle kadın cinsiyetinin öncelikli tercih ettiği mesleklerin başında yer almaktadır.⁶⁻⁸ Tüfekçi ve Yıldız'ın hemşirelik öğrencileri üzerinde yaptıkları çalışmada %56'sı ileride iş bulma konusunda endişeli olduklarını ve %46'sı KPSS'nin kendileri için sorun teşkil ettiğini, %81'i de bir devlet kurumunda çalışmak istediğini belirtmiştir.⁹ Sağlık Bakanlığı 2016 yılı istatistik verilerine göre 47.766 ebe Sağlık Bakanlığı bünyesinde çalışırken, 748'i üniversitede, 3.942'si özel hastanelerde çalışmakta olup toplam ebe sayısı 52.456'dır.¹⁰ Sağlık Bakanlığı bünyesinde kadrolu istihdam edilmenin önündeki en büyük engellerden biri herkesin

zorunlu olarak girmesi gereken bir sınav olan Kamu Personeli Seçme Sınavı (KPSS)'dir. Bu sınav ile atanma puanlarının her yıl değişkenliği, atanmak için gerekli puanın kesim noktasının belirsizliği; sınava girenlerin kişisel başarı durumlarını değerlendirememesine ve atamaya ilişkin öngöründe bulunamamasına sebep olmaktadır. Yıllık ebe mezun sayısı ile bakanlıkça açıklanan kadro/kontenjanları arasında orantısız dengenin sağlanamaması ve sınavın iki yılda bir yapılması da atanmaya bekleyen ebelerin yığılmasına yol açmaktadır.

KPSS, Türkiye'de kamuda kadrolu çalışmak isteyen tüm meslek gruplarının girdiği ortak sınavdır. Bu sınav, ilk olarak 1999 yılında "Devlet Memurluğu Sınavı (DMS)" olarak başlamış, daha sonra ismi 2001 yılında "Kamu Meslek Sınavı (KMS)" şeklinde değiştirilmiştir. 2002 yılında ise bu sınavın ismi bir kez daha değişikliğe uğrayarak "Kamu Personeli Seçme Sınavı (KPSS)" adını almıştır. Kamuda istihdam için girmek zorunda olunan sınav ÖSYM tarafından gerçekleştirilen merkezi sınav olarak hala yürürlüktedir.^{11,12} Ebeler ve hemşireler KPSS B grubuna girmektedirler.¹¹ Bu sınavlara hazırlanmak ciddi bir gayret ve zaman gerektirmektedir.

Literatür incelendiğinde KPSS ile ilgili daha çok öğretmen adaylarına yönelik çalışmaların mevcut olduğu görülmektedir.¹³⁻²⁰ Ancak sağlık sektörünü ele alan çalışmalar sınırlıdır.²¹ Bu çalışmada ebeler öğrencilerinin mesleğe geçiş yapabilmeleri için başarmak zorunda oldukları Kamu Personeli Seçme Sınavı'na ilişkin görüşlerinin incelenmesi amaçlanmıştır.

MATERYAL VE METOT

Araştırmanın Tipi

Bu araştırma ebeler öğrencilerinin Kamu Personeli Seçme Sınavına (KPSS) ilişkin görüşlerinin belirlenmesi amacıyla betimsel tarama yöntemi kullanılarak yapılmıştır. Tarama modellerinde, geçmişte ya da

günümüzde mevcut bir durumun, olduğu gibi betimlenmesi amaçlanmaktadır. Bu modellerle, araştırmaya konu olan durum, kişi ya da nesne, kendi koşulları dahilinde ve olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır.²²

Araştırmanın Evreni ve Örneklemi

Araştırmanın evrenini 2016-2017 Eğitim-Öğretim yılında bir devlet üniversitesinin sağlık yüksekokulunun 3.ve 4. sınıfında öğrenimini sürdüren ebelik bölümü öğrencileri oluşturmuştur (n=186). Araştırmada örneklem seçimine gidilmemiş, evrenin tamamına ulaşılması hedeflenmiştir. Veri toplama süreci, 3. sınıf (n=89) ve 4. sınıfta (n=79) okuyan, çalışmaya katılmaya istekli ve anketi doldurmayı kabul eden toplam 168 ebelik öğrencisi ile tamamlanmıştır.

Veri Toplama Aracı

Araştırma verilerinin toplanmasında iki ana bölümden oluşan veri toplama aracı kullanılmıştır. Birinci bölüm, öğrencilerin tanımlayıcı bilgilerini içeren 6 sorudan oluşmaktadır. Bu altı soru; sınıf, ağırlıklı not ortalaması, bölümü isteyerek tercih etme durumu, herhangi bir işte çalışma durumu gibi özelliklerin yanında ebelik mesleğini yapma konusundaki istekleri ve KPSS'ye yönelik bir kursa gitme durumunu kapsamaktadır. Formun ikinci bölümünde ise KPSS sınavına ilişkin 4 alt başlık altında toplanan ifadeler yer verilmiştir. Bu bölümün oluşturulmasında KPSS sınavına ilişkin tez, makale ve arama motorları taranmış ve öncelikli olarak 36 ifade belirlenmiştir. Bu ifadeler 5 uzmanın görüşüne sunulmuş, geri bildirimler ışığında bazı ifadeler düzeltilmiş, bazı sorular ise çıkartılmış ve toplam 30 soru ile forma son hali verilmiştir. İfadeler 3'lü likert

derecelendirmede 1-katılmıyorum, 2-kararsızım, 3- katılıyorum seçeneklerine karşılık gelecek şekilde düzenlenmiştir.

Veriler, araştırmacılar tarafından öğrencilere araştırmanın amacı açıklandıktan sonra, araştırmayı kabul edenler ile yüz yüze görüşme yöntemi ile elde edilmiştir. Anket formu, öğrenciler için uygun olan koşullarda zaman kısıtlaması yapılmaksızın toplanmıştır.

İstatistiksel Değerlendirmesi

Araştırmadan elde edilen veriler, SPSS 16.0 paket programı ile değerlendirilmiştir. Verilerin analizinde her soruya yönelik frekans ve yüzde dağılımları yapılmıştır.

Araştırmanın Etik Yönü

Araştırmanın etik kurul izni Ege Üniversitesi Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurullarından alınmıştır. (193-2018) Araştırmanın uygulanabilmesi için Ebelik Bölüm Başkanlığı'ndan yazılı izin alınmıştır. Araştırmanın amacı açıklandıktan sonra katılımcıların sözlü onamları alınmıştır.

Araştırmanın Sınırlılıkları

Çalışma, 168 kişilik ebe adayları üzerinde gerçekleştirilmiş olup araştırma bulguları, 168 kişiden sağlanan veriler ile sınırlıdır. Bu sınırlılığın ortadan kaldırılması için araştırmanın benzer özellik taşıyan farklı gruplarda tekrarlanması ve elde edilen sonuçların bu çalışma sonuçları ile karşılaştırılması gerekir.

BULGULAR VE TARTIŞMA

Araştırmaya katılan ebelik öğrencilerinin %53'ü 3. sınıf, %47'si ise 4. sınıftır. Öğrencilerin büyük bir çoğunluğu (%67,9) bölümü isteyerek tercih etmiştir, %58,9'unun ağırlıklı not ortalaması 2,50-3,00 arasındadır. Katılımcıların ebelik mesleğini yapmak isteme durumu değerlendirildiğinde, %79,2'si mesleği devam ettirme konusunda kararlıdır. Araştırmadaki öğrencilerin neredeyse tamamına yakını (%90,5) herhangi bir işte çalışmamaktadır. Yine büyük bir kısmı (%93,5) KPSS sınavına ilişkin herhangi bir

kursa gitmediğini ya da bir kursa gitmek için kararsız olduğu ifade etmiştir.

KPSS'nin amaç ve gerekliliği ile ilgili görüşler incelendiğinde; öğrencilerin %54,8'i KPSS'nin ebelerin devlet kurumlarında çalışabilmeleri için gerekli bir sınav olduğunu, %40,5'i ebe atamalarında torpili engelleyici bir rol oynadığına katılmadığını, %74,4'ü sağlık alanında eğitim almış kişilerin atanması için uygun bir sınav olmadığını belirtmiştir. Öğrencilerin %76,2'si aynı zamanda KPSS'nin yetenekli ve alanında

başarılı ebe adaylarının göz ardı edilmesine neden olan bir sınav olduğu görüşünü bildirmiştir. Katılımcıların %45,8'i ise KPSS'nin kaldırılmasının daha uygun

olacağını belirtmiştir. Öğrencilerin %73,2'si KPSS yerine mesleki becerilere yönelik uygulamayı değerlendiren sınavların olması gerektiği görüşüne sahiptir (Tablo 1).

Tablo 1. Ebelik Öğrencilerinin KPSS'nin Amaç ve Gerekliliğine İlişkin Görüşleri

Görüşler	Katılıyor		Kararsız		Katılmıyor	
	S	%	S	%	S	%
Ebelerin devlet kurumlarında çalışabilmeleri için gerekli bir sınavdır.	92	54,8	25	14,9	51	30,3
Ebe atamalarında torpili engelleyici bir rol oynar.	47	28,0	53	31,5	68	40,5
Sağlık alanında eğitim almış kişilerin atanması için uygun bir sınav değildir.	125	74,4	34	20,2	9	5,4
Yetenekli ve alanında başarılı ebe adaylarının göz ardı edilmesine neden olan bir sınavdır.	128	76,2	27	16,1	13	7,7
Sınav kaldırılmalıdır.	77	45,8	65	38,7	26	15,5
Mesleki becerilere yönelik uygulamayı değerlendiren başka sınavlar olmalıdır.	123	73,2	25	14,9	20	11,9

Öğrencilerin KPSS'nin niteliği/içeriği ile ilgili görüşleri incelendiğinde, %69,6'sı KPSS'nin iki yılda bir yapılmasının doğru bir uygulama olmadığını belirtmiştir. Öğrencilerin %54,2'si KPSS için verilen sürenin soruları cevaplamak için, %70,8'i KPSS'de yer alan soru sayısının adayların bilgisini ölçmek için yeterli olmadığı görüşüne sahiptir. Öğrencilerin yarısı KPSS'ye çok çalışarak hazırlanmak

gerektiğini, %41,1'i ise KPSS'nin yüksek puan alınabilecek bir sınav olmasında kararsız olduğunu belirtmiş olup, %37,5'i KPSS'yi geçmek için mutlaka kurs desteğinin alınmasının gerekliliğini ifade etmiştir. Ayrıca öğrencilerin %39,9'u KPSS içeriğinde yer alan genel kültür kısmının, %38,1'i ise genel yetenek kısmının gerekliliği konusunda kararsız kalmıştır (Tablo 2).

Tablo 2. Ebe Öğrencilerin KPSS'nin Niteliği/içeriğine İlişkin Görüşleri

Görüşler	Katılıyor		Kararsız		Katılmıyor	
	S	%	S	%	S	%
İki yılda bir yapılması doğru bir uygulamadır.	20	11,9	31	18,5	117	69,6
Sınav süresi soruları cevaplamak için yeterlidir.	24	14,3	53	31,5	91	54,2
Soru sayısı adayların bilgisini ölçmek için yeterlidir.	13	7,7	36	21,4	119	70,8
Sınava çok çalışarak hazırlanmak gerekir.	84	50,0	41	24,4	43	25,6
Yüksek puan alınabilecek bir sınavdır.	66	39,3	69	41,1	33	19,6
Sınavda başarılı olabilmek için mutlaka kurs desteği alınmalıdır.	52	31,0	63	37,5	53	31,5
Sınav içeriğinde yer alan genel kültür kısmı gereklidir.	63	37,5	67	39,9	38	22,6
Sınav içeriğinde yer alan genel yetenek kısmı gereklidir.	60	35,7	64	38,1	44	26,2

Öğrencilerin KPSS'nin meslek ile ilişkisi hakkındaki görüşleri incelendiğinde; %77,4'ü KPSS'nin ebe atamaları için yeterli bir ölçüt olmadığını belirtmiş ve %68,5'i alan sınavının bazı branşlarda yapılmasını haksızlık olarak

değerlendirmiştir. KPSS ebe adayın nitelik açısından değerlendirilmesini sağladığı görüşüne katılmayanların oranı %68,5, KPSS'nin mesleki bilgi ve beceriyi ön plana çıkaran bir sınav olduğu görüşüne katılmayanların oranı %79,2'dir (Tablo 3).

Tablo 3. Öğrencilerin KPSS ile Ebe Atamalarına İlişkin Görüşleri

Görüşler	Katılıyor		Kararsız		Katılmıyor	
	S	%	S	%	S	%
Alan sınavının bazı branşlarda yapılması haksızlıktır.	115	68,5	35	20,8	18	10,7
KPSS ebe adayının nitelik açısından değerlendirilmesini sağlar.	18	10,7	35	20,8	115	68,5
KPSS mesleki bilgi ve beceriyi ön plana çıkaran bir sınavdır.	12	7,1	23	13,7	133	79,2
KPSS ebe atamaları için yeterli bir ölçüttür.	13	7,7	25	14,9	130	77,4

Öğrencilerin KPSS'nin kişisel hayata etkileri hakkındaki görüşleri Tablo 4'te verilmiştir. Katılımcıların %75'i KPSS'ye hazırlanmanın yıpratıcı bir süreç olduğunu belirtmiştir. KPSS sonucu ile yerleştirilen ebe sayısının az olmasının sınava hazırlanmayı olumsuz yönde etkilediğini belirtenlerin oranı %68,5'dir. Öğrencilerin %72'si KPSS'ye hazırlık sürecinin okuldaki eğitimin aksamasına yol açtığı, %51,8'i üniversite öğretim elemanlarının öğrencinin KPSS kaygısını anlamaktan uzak olduğu görüşündedir. KPSS'ye hazırlanmanın kendisini ekonomik olarak yıprattığını belirtenlerin oranı %69, sınava hazırlanma sürecinin sosyal çevre ile ilişkileri bozduğu görüşüne sahip olanların oranı %59,5, sosyal

etkinliklere katılmayı olumsuz yönde etkilediğini ifade edenlerin oranı ise %73,8'dir. Öğrencilerin %40,5'i KPSS sonucunun adayın geleceğini olumsuz etkilediğini belirtmiştir. Bu sınava hazırlanma aşamasında iken "KPSS sonucunda atanamama kaygısı yaşanır" ifadesine öğrencilerin %83,9'u, "KPSS sonucunda atanamamak, aile ve çevreden baskı görmeye neden olur" ifadesine ise %69,6'sı 'katılıyorum' yanıtını vermiştir. Ayrıca öğrencilerin %82,1'i KPSS'nin sınava girenlerle birlikte aileleri de strese soktuğunu, %66,7'si KPSS'yi kazanamamanın kişinin kendisine olan güvenini yitirmesine neden olduğunu belirtmiştir.

Tablo 4. KPSS'nin Kişisel Hayata Etkilerine İlişkin Ebe Öğrencilerin Görüşleri

Görüşler	Katılıyor		Kararsız		Katılmıyor	
	S	%	S	%	S	%
KPSS'ye hazırlanmak yıpratıcı bir süreçtir.	126	75,0	25	14,9	17	10,1
KPSS sonucu ile yerleştirilen ebe sayılarının az olması sınava hazırlanmayı olumsuz yönde etkiler.	115	68,5	32	19,0	21	12,5
KPSS hazırlık süreci okuldaki eğitimi aksatır.	121	72,0	26	15,5	21	12,5
Üniversite öğretim elemanları öğrencinin KPSS kaygısını anlamaktan uzaktır.	87	51,8	50	29,7	31	18,5
KPSS'ye hazırlanmak beni ekonomik olarak yıpratır.	116	69,0	37	22,0	15	9,00
KPSS'ye hazırlanma süreci sosyal çevre ile ilişkileri bozar.	100	59,5	40	23,8	28	16,7
KPSS'ye hazırlanma süreci sosyal etkinliklere katılmayı olumsuz yönde etkiler.	124	73,8	29	17,3	15	8,9
KPSS sonucu adayın geleceğini olumsuz etkiler.	68	40,5	67	39,9	33	19,6
KPSS sonucunda atanamama kaygısı yaşanır.	141	83,9	13	7,7	14	8,4
KPSS sonucunda atanamamak, aile ve çevreden baskı görmeye neden olur.	117	69,6	32	19,1	19	11,3
KPSS, sınava girenlerle birlikte aileleri de strese sokar.	138	82,1	20	11,9	10	6,0
KPSS'yi kazanamamak kişinin kendisine olan güvenini yitirmesine neden olur.	112	66,7	32	19,0	24	14,3

KPSS kapsamında birkaç alan hariç (hukuk, iktisadi ve idari bilimler, öğretmenlik

ve din hizmetleri) lisans mezunlarının ataması, eğitimini aldığı branş ile ilgili

herhangi bir sınava tabii tutulmaksızın kontenjan ve aldıkları puana göre yapılmaktadır. Literatür incelendiğinde KPSS ile ilgili araştırmaların öğretmenlik alanı dışında başka alanlarda yapılmadığı ve yapılan araştırmalarda da genellikle sınavın içeriği, ölçme başarısı, sınava girenlerin akademik başarı puanları ile karşılaştırıldığı gözlenmektedir.^{11,14,17,20} Ebelik alanında KPSS'yi inceleyen bilimsel bir çalışmaya rastlanmadığından, araştırma bulguları öğretmenlik alanında yapılan araştırma sonuçları ile karşılaştırılmıştır.

Ülkemizde vakıf ve devlet üniversitelerinin fakülte ve yüksekokulları bünyesinde 2017-2018 eğitim öğretim yılı itibarı ile toplam 45 ebelik bölümü vardır. Bu üniversitelerden birkaçı hariç, kurumlar tarafından ÖSYM'ye bildirilen ebelik kontenjanların tamamı dolmuştur.²³ Ebelik bölümlerinin bu kadar yoğun tercih ediliyor olması memnuniyet vericidir. Ancak ebelerin çalışma alanlarının; temel sağlık hizmeti veren kurumları, doğum hastaneleri, yataklı tedavi kurumlarında doğum ve yenidoğana ait servisleri, gebelik ve kadın sağlığına yönelik servis ve poliklinikleri, aile planlaması ve ana çocuk sağlığı merkezleri ile sınırlı olması nedeni ile kamu kurumlarına ebe alımlarında hemşirelere göre daha az kontenjan açılmaktadır. Bu nedenle de yeni mezunların bir kısmının ataması yapılamamaktadır.

Araştırmamızda KPSS'nin amaç ve gerekliliğine ilişkin hem olumlu hem olumsuz görüşlerin olduğu saptanmıştır. Çalışmaya katılanların yarısından fazlası (%54,8), KPSS'nin ebelerin devlet kurumlarında çalışabilmesi için gerekli bir uygulama olduğu, yarıya yakını (%40,5) da merkezi yapılan sınavlarla atamalarda torpilin engellenebileceği dolayısı ile adil atamaların yapılabileceği görüşüne sahiptir. Diğer taraftan öğrencilerin %45,8'i KPSS'nin kaldırılması gerektiğini, büyük bir çoğunluğu (%73,2) ise KPSS yerine mesleki becerilere yönelik uygulamayı değerlendiren sınavların olması gerektiğini belirtmiştir. Sonuçları, araştırmamızın sonuçlarıyla benzerlik ve farklılık gösteren çalışmalar bulunmaktadır. Atav ve Sönmez'in çalışmasında KPSS'nin

kaldırılması ve kamuya atamalarda sistem değişikliğine gidilmesinin gerektiği bildirilmiştir.¹⁸ Diğer bir çalışmada da öğretmen adaylarının "KPSS kaldırılmalıdır" ve "KPSS'yi geçenlerin iyi bir öğretmen olduğunu gösteren bir kanıt yoktur" görüşüne sahip oldukları belirtilmiştir.²⁴

Ebelik lisans programından mezun olan adaylar KPSS-P3 puanı ile kamuda istihdam edilmek üzere atama tercihinde bulunmaktadır. Bu puan türü genel yetenek puanının %50'si ve genel kültür puanının %50'si hesaplanarak elde edilmektedir ve alana özgü herhangi bir sınav yapılmamaktadır.²⁵ Çalışmada katılımcıların yaklaşık üçte biri KPSS'nin soru içeriğinde genel kültür ve genel yetenek ile ilişkili sorularının gerekli olduğunu belirtmiştir. Polatcan ve arkadaşlarının araştırmasında öğretmen adayları; Türkçe'nin kurallarının, yaşanılan yerin coğrafyasının/tarih bilgisinin değerlendirilmesi ile mantıksal zekanın ve matematik bilgisinin ölçülmesi için bu tür testlerin gerekli olduğunu ifade etmişlerdir.²⁶ Aynı çalışmada katılımcıların bir kısmı ise bu testlerin içerdiği soruların adaylara zaten üniversiteye giriş sınavında da sorulduğunu, ayrıca ezberlenen bilgilerin kullanılmayacak olması ve zamanla unutulması nedeniyle KPSS'de sorulmasının gereksiz olduğunu belirtmiştir.²⁶ Araştırmamızda katılımcıların üçte biri KPSS'de başarılı olmak için mutlaka bir kursa/dershaneye gidilmesi gerektiğini bildirmiştir. Eraslan'ın yaptığı çalışmada da katılımcıların büyük çoğunluğu (%83) KPSS'ye hazırlanmak için kurslara ihtiyaç olduğunu, sınavda başarılı olmak için fakültede aldıkları bilgilerin yeterli olmadığını ifade etmiştir.²⁷

Öğretmenlik, iktisadi ve idari bilimler, hukuk ve din hizmetleri alanlarından KPSS'ye girenlerin atamaya esas puanlarının %30-80 gibi önemli bir kısmını Alan sınavlarından elde ettikleri puanlar oluşturmaktadır.²⁸ Ebe istihdamı için esas alınan KPSS, ebelik eğitim programlarında yer alan mesleki bilgi alanını kapsamamaktadır. Kuran, araştırma bulgularına dayanarak KPSS'de her branşta yer alan öğretmenler için farklı alanları

kapsayacak soruların sorulması ve soruların hem her branşın özelliğine hem de öğretmenlik için gerekli bilgi ve becerileri ölçmeye uygun hale getirilmesi gerektiğini önermiştir.¹⁵ Demir ve Bütüner'in öğretmen adaylarının alan sınavına yönelik görüşlerinin incelendiği nitel çalışmada, 2013 yılından önce yapılan KPSS'nin adaletsiz bir sistem olduğu, alan sınavının yapılması ile daha adaletli bir sisteme geçildiği yönünde bir görüş ortaya çıkmıştır.²⁹ Yapılan bir başka çalışmada sosyal bilgiler öğretmen adaylarının %89'u sınavın gerekli olduğu, Öğretmenlik Alan Bilgisi Testi ile öğretmen kalitesinin artacağı ve daha adil bir seçim olacağı ileri sürülmüştür.³⁰ Araştırmamızda ebe adayların %68,5'i alan sınavının bazı branşlarda yapılmasını haksızlık olarak değerlendirmektedir.

Üniversitelerin amacı, alanlarına özgü bilgi ve beceri ile donanmış nitelikli profesyonel meslek üyeleri yetiştirmektir. Bir yandan ebelik eğitimi ile çağdaş sağlık hizmeti ihtiyaçlarını karşılayabilecek özellikle kadın sağlığının, yenidoğan ve çocuk sağlığının korunması ve geliştirilmesine yönelik bilgi, beceri ve tutum kazandırılması hedeflenmekte; sürdürülen ebelik programları ile istendik niteliklere ve yetkinliğe sahip "profesyonel ebe" yetiştirilmesi amaçlanmaktadır. Diğer taraftan ebelerin kamu atamalarında niteliği ölçmeyen bir sınava tabi tutulmaları ise kendi içinde bir çelişki olarak göze çarpmaktadır. Bir alan yazında da Sağlık Bakanlığının Kamu Personeli Seçme Sınavı ile hemşire atama politikalarının, "çalışan ve işe uyum" ilkesine uygun bir uygulama olmadığı görüşü yer almaktadır.³¹ Bir çalışmada kamu kurumlarına atamalarda yapılan sınavları yanlış bir yöntem olduğunu belirten ebelerin oranı %55,2, hemşirelerin oranı %47,1 olarak saptanmıştır.³² Yalnızca bilişsel alanı ölçmeye yönelik yapılan KPSS'nin hemşirelik, ebelik gibi eğitiminin büyük bir kısmı uygulamalı olan bir mesleği doğru değerlendirmesi mümkün değildir. Dolayısıyla kamuda hemşire, ebe istihdam etmek için yapılan KPSS sınavının bu mesleklere ilişkin lisans eğitimi veren programların öngördüğü profesyonellerin (ebe, hemşire) niteliklerini

belirlemekten uzak olduğu açıktır.²¹ Çalışmamızda katılımcıların dörtte üçü (%77,4), KPSS'nin ebe atamaları için uygun bir sınav olmadığı, yaklaşık beşte dördü (%79,2) ise KPSS'nin mesleki bilgi ve beceriyi ön plana çıkararak bir sınav olmadığı görüşündedir. Ayrıca öğrencilerin büyük bir çoğunluğu (%68,5) bu sınavın ebelerin niteliğini değerlendirmeden uzak olan bir sınav olarak görmektedir.

KPSS, diğer tüm meslek grupları gibi ebe adayları için büyük önem taşımaktadır. Adaylar bir taraftan lisans eğitimlerinde sorumlu olduğu derslerden başarılı olmak için çalışırken, diğer taraftan KPSS'ye hazırlanırken olumlu olumsuz pek çok duyguyu yaşamaktadır. Lisans eğitimi tamamlamak üzere olan öğrenci, bir an önce hayata atılmayı, para kazanmaya başladıktan sonra aileye daha az yük olmayı ya da aile bütçesine destek sağlamayı hedeflerken heyecan, umut, gurur vb duygular içerisinde. Eğitimin tamamlanmasının ardından iş bulma ve işe yerleşmede belirsizlik, sınavlar, mülakatlar, işe girememe durumunda hayatın nasıl idame ettirileceğine ilişkin belirsizlikler özellikle son sınıf öğrencilerinin kaygı, stres, umutsuzluk gibi olumsuz duygular yaşamalarına neden olmaktadır. Atav ve Sönmez'in yaptığı araştırmada, öğretmen adaylarının çoğunluğu sınava hazırlanmanın sarsıtıcı bir süreç olduğunu, kontenjan azlığının sınava hazırlanmayı negatif etkilediğini ve atanamama kaygısı oluşturduğunu, sınava hazırlık aşamasının ekonomik olarak yıpratıcı olduğunu belirtmiştir.¹⁸ Arı ve Yılmaz'ın çalışmasında, adayların %74,7'si KPSS'nin kendisini ruhsal olarak yıprattığını, %55,1'i atanmak için bu sınava girmek zorunda kalmaktan dolayı kendisini değersiz hissettiğini, %68'i sınava hazırlanma sürecinin sosyal etkinliklere katılmasını olumsuz etkilediğini, %69,1'i KPSS'ye hazırlanırken ailesiyle evde çok zaman geçiremediğini belirtmiştir.³³ Çalışmamızın sonuçları literatür ile benzerlik göstermektedir.

Adaylar, eğitimi aldıkları alan ile ilgili kamuda bir işe yerleşmenin en son basamağı

olan KPSS'ye lisans eğitimleri sırasında özellikle de son sınıfta hazırlanmaktadır. Bu hazırlanma süreci gerek adaylar gerekse aileler için son derece kaygılı bir zaman dilimidir. Adaylar, bir taraftan KPSS'ye yoğun bir çalışma temposu ile hazırlanırken diğer taraftan işe yerleşmede bir eleme aracı olarak görülen KPSS'nin kendilerinde oluşturduğu stres, kaygı, anksiyete gibi birçok duygu durumu ile baş etmek zorunda kalmaktadır.

Bu süreçte adayların aile ve çevresel ilişkileri zedelenebilir, kesintiye uğrayabilir,

sosyal faaliyetlere katılmaları olumsuz etkilenebilir. Gündoğdu ve arkadaşlarının çalışmasında, sınavın kendisinin ve sınava hazırlanma sürecinin adaylar için ruhsal, sosyal ve ekonomik olarak yıpratıcı olduğu ortaya konmuştur.¹³ KPSS'nin öğretmen adaylarının akademik ve sosyal yaşantılarına yansımalarının incelendiği çalışmada da adayların çoğunluğu bu sınavın, çevreyle iletişimlerini ve sosyal ilişkilerini ve sanat, spor - kültür etkinliklerine katılmalarını olumsuz etkilediğini belirtmiştir.¹¹

SONUÇ VE ÖNERİLER

Ebeliğin özel ihtisas mesleği olduğu ve özel beceriler gerektirdiği günümüzde kabul görse de ülkemizde genellikle bilimsel veriye dayalı bir istihdam politikasının olmaması, bu meslekte zaman zaman yığılmalara yol açmaktadır. Bu ve benzeri gerekçelerle merkezi bir sınav ile kamuya atama zorunlu hale gelmiştir. Ancak, bu sınavın amacı alanlarına özgü bilgi ve beceri ile donanmış nitelikli ebelerin seçimi olmalıyken, adayların mesleki bilgi ve becerilerinin ölçüldüğü alana özgü bir değerlendirmenin yapılmaması, sadece KPSS-P3'den (genel yetenek ve genel kültür) alacakları puana göre istihdam edilmesi ve ortalamanın altında alınan puanla

da atamaların gerçekleşmesi bu sınavın yapıma amacını sorgulanır hale getirmiştir.

Araştırmadan elde edilen bulgulara göre öncelikle ebelik programları ile KPSS'nin içeriğinin ve uygunluğunun karşılıklı olarak irdelenmesi ve sonuçlar doğrultusunda güncellenmesi önerilmektedir. Ayrıca ebe atamaları için ebe adaylarının talep ve beklentilerine uygun, mesleki bilgi ve becerilerin ölçülebildiği alana özgü sınavın yapılması ya da KPSS'ye alternatif "mesleki yeterlik sınavı" uygulamasına geçilmesinin yerinde olacağı düşünülmektedir.

KAYNAKLAR

1. Türkiye İstatistik Kurumu. İstatistiklerle Gençlik (2016). <http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=24648> (Erişim Tarihi: 09.02.2018)
2. Türkiye İstatistik Kurumu. İşgücü İstatistikleri (2018). <http://www.tuik.gov.tr/HbGetirHTML.do?id=27693> (Erişim Tarihi: 16.04.2018)
3. Ay S. (2012). "Türkiye'de İşsizliğin Nedenleri: İstihdam Politikaları Üzerine Bir Değerlendirme". Yönetim ve Ekonomi, 19, 2.
4. Karaçam Z. (2016). "Türkiye'de Profesyonel Bir Disiplin Olarak Ebelik Mesleğinin Durumu: Yasal Düzenlemeler, Eğitim ve Araştırma". Lokman Hekim Dergisi, 6 (3),128-136.
5. Özger Y. (2012). "Osmanlı'da Kadınların Memuriyette İstihdamı Meselesi ve Sicill-i Ahvâlde Kayıtlı Memurelerin Resmî Hâl Tercümeleleri". History Studies, 4 (1), 419-447
6. McCabe R, Nowak M, Mullen S. (2005). "Nursing careers: What Motivated Nurses to Choose Their Profession?". Special Edition of the Australian Bulletin of Labour, 31 (4), 321-349.
7. Çelik N, Üzmez U. (2014). "Üniversite Öğrencilerinin Meslek Seçimini Etkileyen Faktörlerin Değerlendirilmesi: Çağrı Merkezi Hizmetleri Örneği". Elektronik Mesleki Gelişim ve Araştırma Dergisi (EJOİR), 2 (1), 94-105.
8. Dinç A, Cangöl E, Söğüt S. (2017). "Ebelik Öğrencilerinin Mesleki Tercih Hakkında Düşünceleri". Cumhuriyet Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Dergisi, 2 (2), 15-23.
9. Tüfekçi FG, Yıldız A. (2009). "Öğrencilerin Hemşireliği Tercih Etme Gerekçeleri ve Gelecekleri İle İlgili Görüşleri". Atatürk Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi, 12,1.
10. T.C. Sağlık Bakanlığı. Sağlık İstatistikleri Yıllığı. (2016). <https://dosyasb.saglik.gov.tr/Eklenti/13183,sy2016turkcepdf.pdf?0> (Erişim Tarihi: 12.02.2018).
11. Sezgin F, Duran E. (2011). "Kamu Personeli Seçme Sınavı'nın (KPSS) Öğretmen Adaylarının Akademik ve Sosyal Yaşantılarına Yansımaları". Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi, 15 (3), 9-22.
12. Şahin M, Adıgüzel F. (2016). "Öğretmen Adaylarının Kamu Personeli Seçme Sınavına İlişkin Görüşlerinin İncelenmesi". Kesit Akademisi Dergisi, 2 (5), 80-95.
13. Gündoğdu K, Çimen N, Turan S. (2008). "Öğretmen Adaylarının Kamu Personeli Seçme Sınavına (KPSS) İlişkin Görüşleri". Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD), 9 (2) ,35-43.

14. Karaca E. (2011). "Öğretmen Adaylarının Kamu Personeli Seçme Sınavı'na (KPSS) Yönelik Tutumları". Akademik Bakış Dergisi, 23.
15. Kuran, K. (2012). "Öğretmen Adaylarının KPSS Kursu Veren Dersanelere ve KPSS'ye İlişkin Görüşleri". Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 9 (18), 143-157.
16. Erdem E, Soylu Y. (2013). "Öğretmen Adaylarının KPSS ve Alan Sınavına İlişkin Görüşleri". Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 4(1): 223-236.
17. Okçu V, Çelik HC. (2011). "Öğretmen Adaylarının Kpss'ye İlişkin Görüşlerinin Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumlarına Etkisi". The International Journal of Research in Teacher Education, 1 (2), 30-54.
18. Atav E, Sönmez S. (2013). "Öğretmen Adaylarının Kamu Personeli Seçme Sınavı (KPSS)'na İlişkin Görüşleri". Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 1, 1-13.
19. Yılmaz, Ö. (2016). "Fen ve Teknoloji Öğretmen Adaylarının KPSS'ye Yönelik Görüşlerinin İncelenmesi". International Journal of Eurasia Social Sciences, 7 (22),181-194.
20. Memduhoğlu HB, Kayan MF. (2017). "Öğretmen Seçme ve Atama Uygulaması Olarak Kamu Personeli Seçme Sınavına (KPSS) İlişkin Öğretmen Adaylarının Algıları". YYÜ Eğitim Fakültesi Dergisi, 14 (1),1259-1288.
21. Yürümezoğlu HA. (2018). "Hemşirelik Lisans Programları Taban Puanları ve Mezunların Kamu Personeli Seçme Sınavı Puan Ortalamaları Sıralamalarının İncelenmesi". Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Elektronik Dergisi, 11 (1), 35-40.
22. Karasar N. (1991). "Bilimsel Araştırma Yöntemi: Kavramlar, İlkeler, Teknikler", 4 bs. Ankara: Sanem Yayıncılık, 77.
23. ÖSYM. (2017). <https://trakademi.com/universite/ebelik-bolumu-taban-puanlari-basari-siralamasi-ve-kontenjanlari> (Erişim Tarihi: 09.05.2018).
24. Nartgün ŞS. (2008). "Aday öğretmenlerin gözüyle Milli Eğitim Bakanlığına Bağlı Eğitim Kurumlarına Öğretmen Atama Esasları". Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Dergisi, 8 (2), 47-58.
25. ÖSYM. (2016). <https://dokuman.osym.gov.tr/pdfdokuman/2016/kpss/kpsslisanskilavuz20160512.pdf> (Erişim Tarihi: 09.05.2018).
26. Polatcan M, Öztürk İ, Saylık A. (2016). "Öğretmen Adaylarının Kamu Personeli Seçme Sınavına (KPSS) İlişkin Görüşleri". Route Educational and Social Science Journal, 3 (1), 126-138.
27. Eraslan L. (2006). "Öğretmenlik Mesleğine Girişte Kamu Personeli Seçme Sınavı (KPSS) Yönteminin Değerlendirilmesi". International Journal of Human Sciences, 1 (1), 1-31.
28. KPSS. (2018). <http://www.osymkilavuzu.com/kpssp121-puan-hesaplama/> (Erişim Tarihi: 09.05.2018).
29. Demir SB, Bütüner K. (2014). "Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Alan Sınavına Yönelik Görüşlerinin İncelenmesi". Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 10 (2),113-128.
30. Çermik F, Eser Y, Kurt M, Kurt SK. (2013). "Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Alan Bilgisi Testi (ÖABT)'Ne Yönelik Görüşlerinin Belirlenmesi", II. Uluslararası Sosyal Bilgiler Eğitimi Sempozyumu, Aksaray.
31. Duygulu S, Abaan S. (2007). "Örgütsel bağlılık: Çalışanların kurumda kalma ya da kurumdan ayrılma kararının bir belirleyicisi". Hacettepe Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi, 61-73.
32. Yılmaz FT, Şen HT, Demirkaya F. (2014). "Hemşirelerin ve Ebelerin Mesleklerini Algılama Biçimleri ve Gelecekte Beklentileri". Sağlık ve Hemşirelik Yönetimi Dergisi, 3 (1), 130-139.
33. Arı E, Yılmaz V. (2015). "KPSS Hazırlık Kursuna Devam Eden Öğretmen Adaylarının Umutsuzluk Düzeyleri". Gaziantep University Journal of Social Sciences, 14 (4), 905-931.